

Novela vodního zákona schválena

Po téměř třech letech od zahájení přípravy byl 23. dubna 2010 přijat Parlamentem České republiky zákon č. 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (novela vodního zákona). Platnosti nabyl zveřejněním ve Sbírce zákonů České republiky ze dne 21. května 2010, částka 53 účinnosti nabude zákon k 1. srpnu 2010.

Postup přípravy, projednávání a schvalování

Vodní zákon je jednou z právních norem, která má široký dopad na naši společnost, a to jak na různé instituce a firmy, tak i na občany. Navíc se zde střetávají protichůdné zájmy, které je nutno harmonizovat a nalézt kompromisní řešení. Z toho vyplývá, že příprava jeho novely, která byla pracovním označována jako „velká novela“, a její projednávání bylo náročné, a to v rozsahu tisíců podnětů a pak i připomínek k návrhu.

Jde o třetí podstatnou úpravu vodního práva v řadě 15 novel vodního zákona od roku 2001 (12 novel bylo přijato v souvislosti se změnami jiných zákonů), první úprava byla provedena zákonem č. 20/2004 Sb., který harmonizoval vodní právo s evropskou legislativou v oblasti vod, a druhá zákonem č. 181/2008 Sb., který byl přijat pro usnadnění realizace protipovodňových opatření.

Příprava novely byla zahájena širokou diskuzí odborné veřejnosti nad současně platným návrhem vodního zákona se sběrem podnětů a připomínek. Tyto náměty byly analyzovány v pracovních skupinách za účasti zástupců dalších resortů a zájmových skupin; k vybraným tématům byly pořádány diskuse u kulatých stolů.

Novým prvkem, který se při návrhu novely vodního zákona uplatnil, byla povinnost provádět hodnocení dopadů regulace tzv. RIA (*Regulatory Impact Assessment*). Základní podstatou tohoto hodnocení je eliminovat nadbytečnou regulaci, tzn. položit si již na počátku legislativního procesu otázku, zdali je nutné zavádět právní regulaci, resp. není-li vhodné nadbytečnou regulaci naopak zrušit nebo využít jiných prostředků regulace; legislativní regulace by měla být přijata pouze za předpokladu, že pozitiva převyšují negativa. Z toho důvodu byla řada diskutovaných podnětů z návrhu novely vyřazena.

Vlastní návrh zákona byl zpracováván postupně v průběhu roku 2008. Celkem bylo navrženo 200 novelizačních bodů doplněných 8 přechodnými ustanoveními a změnou zákona o přestupcích. Na začátku roku 2009 prošel návrh novely mezirezortním připomínkovým řízením (přes 1000 připomínek, z toho 512 zásadních). Jejich vypořádáním vznikly kompromisní návrhy pro některé sporné body. S ohledem na hospodářskou krizi bylo dohodnuto odložení uvažovaného posílení finančních zdrojů vodního hospodářství ke kvalitnímu naplnění nezbytných vodohospodářských potřeb ve veřejném zájmu na období dalších 8 – 10 let, aniž by docházelo k zatěžování státního rozpočtu a růstu jeho deficitu. Z novely zákona tak byly vyjmuty návrhy na zavedení nových poplatků včetně úprav výše stávajících poplatků.

Před předložením vládě projednala návrh novely Legislativní rada vlády. Podle jejího stanoviska byl návrh upraven zejména ve směru sjednocení správního řízení podle vodního zákona se správním řádem.

Vláda návrh zákona schválila usnesením č. 970 ze dne 27. července 2009 a předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky 21. srpna 2009.

Další legislativní proces pokračoval na půdě Parlamentu. Nejprve proběhlo 29. září 2009 1. čtení a návrh zákona byl pod sněmovním tiskem 895 přikázán k projednání výborům – zemědělskému (garanční), pro životní prostředí a hospodářskému. Po dohodě se zpravodajem, poslancem Danielem Petruškou, předsedou podvýboru pro lesní a vodní hospodářství zemědělského výboru byl 19. listopadu 2009 uspořádán seminář k objasnění některých navržených změn (zejména vyvolaných ochranou životního prostředí).

V rámci projednání ve výborech se po tomto semináři nejvíce diskutovala problematika minimálních zůstatkových průtoků pod malými vodními elektrárnami ve smyslu protichůdných požadavků ochrany životního prostředí včetně požadavků Českého rybářského svazu na straně jedné a na druhé straně stávajících práv v povoleních provozovatelů malých vodních elektráren a jejich možných změn.

Při projednání ve výborech v lednu 2010 bylo přijato celkem 89 pozměňovacích návrhů, z toho 33 zemědělským výborem, 50 výborem pro životní prostředí a 6 hospodářským výborem.

S ohledem na vypjatou předvolební situaci a obstrukce při projednávání návrhů zákonů v Poslanecké sněmovně v únoru a březnu 2010 se podařilo novelu vodního zákona zařadit mezi vládní priority a projednat ji na 75. schůzi. Ve 2. čtení 10. března 2010 bylo podáno dalších 10 pozměňovacích návrhů. V závěrečném 3. čtení 17. března 2010 bylo poměrně složitou procedurou přijato 41 pozměňovacích návrhů a 7 bylo odmítnuto. V 10 případech bylo hlasováno o pozměňovacích návrzích jako jeden celek a přijatými pozměňovacími návrhy zůstala řada pozměňovacích návrhů nehlasovatelných. Pro přijetí novely vodního zákona ve znění přijatých pozměňovacích návrhů hlasovalo v závěrečném hlasování z přítomných 155 poslanců 144, 4 byli proti a zbytek se zdržel.

Co přináší novela vodního zákona

Novela vodního zákona pokrývá 4 věcné okruhy:

- transpozice nových evropských směrnic
 - o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu (2006/118/ES)
 - o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik (2007/60/ES)
 - reakce na upozornění Evropské komise na neúplnou nebo nesprávně provedenou transpozici rámcové směrnice vodní politiky (2000/60/ES)
- návrhy úprav vyplývající z devítileté aplikace vodního zákona
- snižování administrativní zátěže (jak na straně uživatelů – právnických a fyzických osob, tak na straně státní správy)
- návrhy úprav vyplývající z nové koncepce správního trestání

Novela ve výsledku obsahuje 208 novelizačních bodů a 9 přechodných ustanovení. Přes rozsáhlost úpravy je nutno mít na zřeteli, že vodní zákon vytváří základní rámec pro uplatnění vodního práva a záleží na aktivním přístupu vodoprávních úřadů, jak bude tento zákon aplikován v praxi; k tomu bude sloužit také celá řada seminářů, které pracovníci, kteří se podíleli na přípravě novely, chystají.

Jak již bylo řečeno, přípravu novely vodního zákona poznamenaly hospodářská krize i změna vlády. Proto bylo ustoupeno od jedné ze základních ambicí novely, řešit podfinancování oboru, resp. řešit nedostatek finančních prostředků zejména na správu drobných vodních toků, na protipovodňovou ochranu a modernizaci celé vodohospodářské infrastruktury. Plné uplatnění principů „znečišťovatel platí“ a „uživatel platí“ tak bude úkolem příští novelizace, kdy bude nutné řešit financování protipovodňové ochrany po roce 2013, kdy skončí současné

programy podpory. Její aktuální potřebu zdůrazňuje i současná povodňová situace v květnu 2010.

Účelem tohoto článku je povšechná informace o přípravě a obsahu novely vodního zákona a nikoliv podrobně komentovat jednotlivé novelizační body. V dalším se proto zaměřím na vybrané problémy a okruhy, které novela přináší.

Transposice evropských předpisů

Směrnice 2006/118/ES o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu je transponována úpravou zmocnění k vyhlášce o monitoringu podle § 21 odst. 3, zmocněním k novému nařízení vlády o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění podzemních vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních podle § 38 odst. 8 a zejména možností Ministerstva životního prostředí předložit vládě Program na snížení znečištění povrchových a podzemních vod nebezpečnými závadnými látkami a zvláště nebezpečnými závadnými látkami podle § 39 odst. 3. S ohledem na to, že ustanovení § 39 obsahuje řadu pojmů, jako „závadné látky“, „nebezpečné látky“, „zvláště nebezpečné látky“, „prioritní látky“ a „prioritní nebezpečné látky“, byla podle požadavku z vypořádání připomínek zpracována srovnávací tabulka, která je součástí důvodové zprávy a bude dále zveřejněna formou metodického pokynu ve Věstníku MŽP.

Směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládnutí povodňových rizik zavádí do legislativy postupy vedoucí ke zmírnění možných nepříznivých účinků povodní na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a hospodářskou činnost. Předběžné vyhodnocení povodňového rizika má vliv jak na operativní opatření ochrany před povodněmi řešené v hlavě IX, tak na proces plánování v oblasti vod řešený v hlavě IV. Proto je směrnice transponována do § 64a, § 23 – § 26 a prováděcích předpisů. V § 64a jsou uvedeny základní definice a způsob řešení, vlastní zpracování předběžného hodnocení povodňových rizik, map povodňového nebezpečí, map povodňových rizik a plánů pro zvládnutí povodňových rizik je provedeno v § 25, který stanoví, kdo je provede. V § 25 je také zmocnění pro prováděcí právní předpis pro způsob zpracování a postup konzultací s veřejností. Přechodné ustanovení čl. II bod 4 dále stanoví, že hodnocení povodňových rizik musí být provedeno nejpozději do 22. prosince 2011. Zpracování map povodňového nebezpečí (různé scénáře) a map povodňových rizik (nepříznivé následky) se bude provádět v součinnosti s pracemi na druhém cyklu plánů povodí s tím, že tyto mapy musí být k dispozici do 22. prosince 2013. Vlastní plány pro zvládnutí povodňových rizik musí být v souladu s přechodným ustanovením čl. II bodu 5 přijaty do 22. prosince 2015.

Dále novela vodního zákona reaguje na Výzvu – Porušení Smlouvy č. 2007/2234 ze dne 16. října 2008 Evropské komise k podání vyjádření k formálnímu upozornění na neúplnou nebo nesprávně provedenou transpozici směrnice 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky. V námitkách se uplatňuje požadavek úplného zavedení definic a terminologie rámcové směrnice vodní politiky, neexistence vyhlášky o monitoringu vod, zpřesnění zvláštních cílů pro ochranu vod, sdruženého přístupu, omezování emisí a pojetí plánů povodí v souvislosti s odlišným pojetím definic oblastí povodí a další. V rámci odpovědi České republiky prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí ze dne 17. února 2009 bylo Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství analyzováno 72 bodů výzvy a v 35 případech bylo navrženo jejich řešení novelou vodního zákona (24, z toho 16 definic pojmů) nebo prováděcími právními předpisy – novými nebo jejich novelou (11). K ostatním bodům je podáno vysvětlení s ohledem na to, že Česká republika je vnitrozemský stát bez hranic tvořených mořským pobřežím, nebo bylo doloženo, že povinnost již byla splněna. Odůvodněné stanovisko Evropské komise z listopadu 2009

obsahovalo námitky k devíti námi navrženým úpravám, proto bylo v rámci pozměňovacích návrhů na ně reagováno a přijaty další úpravy.

Z hlediska problematiky ochrany povrchových vod je nutno zmínit transposici nové *směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/7/ES ze dne 15. února 2006 o řízení jakosti vod ke koupání a o zrušení směrnice 76/160/EHS*. Gesci za tuto směrnici vykonává Ministerstvo zdravotnictví; po dohodě s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství byla problematika vymezení vod ke koupání v povrchových vodách a úkoly orgánů ochrany veřejného zdraví související s touto problematikou přesunuty z vodního zákona do zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, a upraveny nově. Jeho komplexní novela, která obsahovala mj. transposici této směrnice, nebyla v Poslanecké sněmovně projednána. Z důvodu neprovedení včasné transpozice směrnice bylo ze strany Evropské komise zahájeno proti České republice řízení č. 2008/0382 pro porušení Smlouvy podle čl. 226 Smlouvy o založení ES formou formálního upozornění. V reakci Ministerstvo zdravotnictví připravilo tzv. malou, pouze transposiční novelu zákona č. 258/2000 Sb., která rovněž mění § 34 vodního zákona. Bohužel zůstala v Poslanecké sněmovně pod Sněmovním tiskem č. 1065 neprojednána. Bude nyní na dalších krocích Ministerstva zdravotnictví k odvrácení žaloby České republiky před Evropským soudním dvorem a k zajištění úkolů k prvnímu aktuálnímu termínu 24. března 2011, do kterého by měli správci povodí ve spolupráci s vodoprávními úřady a příslušnými krajskými hygienickými stanicemi sestavit tzv. profily vod uvedených v seznamu koupacích míst (k dnešnímu datu je počet těchto míst v ČR cca 130).

Reflexe dosavadní praxe a snižování administrativní zátěže

Snížení administrativní zátěže bylo velice obtížné, neboť vodní zákon je rozsáhlá právní úprava, která se dotýká všech sfér hospodářství a života občanů; zajišťuje ochranu vod jako složky životního prostředí, stanoví podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a hospodaření s vodami pro zajištění vodohospodářských služeb, zejména pro účely zásobování pitnou vodou a organizuje ochranu před povodněmi k ochraně životů a majetku občanů a společnosti. Tyto úkoly se v některých případech bez účinné regulace vymahatelné sankcemi neobejdou a navíc je tato regulace v oblasti ochrany vod striktně vyžadována předpisy evropského práva.

Novela vodního zákona zavedla změny vedoucí jednak ke snižování administrativní zátěže podnikatelů s promítnutím do snížení vynaložených nákladů a jednak snižuje zároveň nároky na státní správu. Jde zejména o tyto změny:

- nahrazení povolení k nakládání s podzemními vodami pro využívání energetického potenciálu podzemních vod pro tepelná čerpadla, v případech kdy nedochází k odběru nebo čerpání podzemní vody (§ 8 odst. 3 písm. e), souhlasem k vrtu [§ 17 odst. 1 písm. g)],
- prodloužení minimální lhůty platnosti povolení pro využívání energetického potenciálu z 25 na 30 let (§ 9 odst. 6),
- vydávání povolení k nakládání s vodami pro jejich vzdouvání, popřípadě akumulaci na dobu užívání vodního díla, jež takové nakládání s vodami umožňuje (§ 9 odst. 7),
- zrušení povinnosti zjišťovat jakost odebrané vody a výsledky předávat pro účely státní správy (§ 10 odst. 1),
- snížení počtu situací, kdy může vodoprávní úřad změnit nebo zrušit platné povolení (§ 12 odst. 1),
- zrušení nutnosti důvodu k žádosti o změnu povolení k nakládání s vodami (§ 12 odst. 2),

- zrušení stavebního povolení i ohlášení pro běžné stavební úpravy vodovodů a kanalizací, pokud se nemění jejich trasa (§ 15 odst. 2),
- využití institutu zkráceného stavebního řízení pro stavby vodovodních řadů, kanalizačních stok a objektů, které nevyžadují povolení k nakládání s vodami (§ 15 odst. 8),
- zavedení institutu ohlášení vodních děl pro čištění odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel (domovních ČOV, septiků) provozovaných podle stanovených podmínek v § 59 odst. 1 písm. k) [§ 15a],
- zavedení možnosti vydávat souhlas jako závazné stanovisko (§ 17 odst. 2),
- zjednodušení vodoprávní evidence pro vodoprávní úřady, její elektronizace a přesun do kompetence správců povodí (s. p. Povodí) [§ 19],
- omezení neohraničené povinnosti předávání informací pro účely monitoringu vod od subjektů, které nakládají s vodami (§ 21 odst. 5),
- zrušení povinnosti schvalovat provozní řády vodních děl (§ 59 odst. 1 a § 115 odst. 17),
- převedení povinnosti fyzického předávání dokumentací k záplavovým územím a organizačních částí povodňových plánů na zabezpečení jejich zpřístupnění v elektronické podobě (§ 66 odst. 4 a § 71 odst. 7),
- zrušení povinnosti každoročně podávat poplatkové hlášení pro stanovení záloh na poplatek za odběr podzemní vody pokud nedošlo ke změně povolení (§ 88 odst. 5),
- zjednodušení a zrychlení procesu vydávání povolení k nakládání s povrchovými a podzemními vodami a stavební povolení k vodním dílům uvedením vzorů žádostí pro povolení včetně spojených formulářů v prováděcí vyhlášce; tím je položen základ pro elektronické podání žádosti (§ 115 odst. 2),
- úprava procesního postupu v umožnění vydat rozhodnutí jako první úkon v řízení (§ 115 odst. 10) a zavedení možnosti tzv. společného řízení přímo ze zákona, ve kterém žadatel požádá o vydání více rozhodnutí současně (§ 115 odst. 11).

Další změny upravují procesní postupy vodoprávních úřadů zejména

- zrušení § 105 odst. 2 – zrušení působnosti pověřených obecních úřadů jako vodoprávních úřadů; vzhledem k požadavku ministerstva vnitra dochází k přesunu jejich kompetencí na obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Podle přechodného ustanovení čl. II bodu 9 pověřené obecní úřady příslušné do 31. července 2010 podle účinného vodního zákona dokončí zahájená a pravomocně neskončená řízení,
- zpřesňuje vymezení působnosti vodoprávních úřadů na území vojenských újezdů, jejichž úkoly plní újezdní úřady; upřesňuje a doplňuje kompetence krajských úřadů, např. krajské úřady budou stanovovat nejen záplavová území, ale nově i jejich aktivní zóny; v případě Ministerstva životního prostředí specifikuje jeho kompetenci ústředního vodoprávního úřadu ve věcech zranitelných oblastí nově tak, že do této kompetence nenáleží přezkoumávání akčního programu, a dále ve věcech plnění úkolů podle § 108 odst. 3 písm. v) vůči Evropským společenstvím se nově stanoví, že tuto kompetenci bude Ministerstvo životního prostředí vykonávat společně s Ministerstvem zemědělství,
- dosavadní zákonem stanovený okruh výjimek ze zákazu plavby plavidel se spalovacími motory na povrchových vodách v ochranných pásmech vodních zdrojů a

na nádržích pro chov ryb rozšiřuje o výjimku týkající se plavidel osob, které mají příslušné povolení k nakládání s vodami, při obhospodařování nádrží určených pro chov ryb. Nově se též umožňuje v jednotlivých případech udělit výjimku ze zákazu plavby plavidel se spalovacími motory na povrchových vodách pro jakoukoli činnost; dosud bylo možné udělit takovou výjimku jen pro sportovní činnost,

- zavádí kompetenci vodoprávního úřadu rozhodnout v pochybnostech o tom, zda se jedná o nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, případně o jaký druh nakládání s vodami se jedná,
- nově stanoví, že podmínkou povolení odběru podzemní vody za účelem výroby balené kojenecké nebo pramenité vody je též skutečnost, že zdroj podzemní vody splňuje podmínky stanovené vyhláškou pro balenou kojeneckou nebo balenou pramenitou vodu (tj. vyhláška č. 275/2004 Sb., o požadavcích na jakost a zdravotní nezávadnost balených vod a způsobu jejich úpravy, ve znění pozdějších předpisů),
- nově stanoví, že povolení k nakládání s vodami, které lze vykonávat pouze užíváním vodního díla, lze vydat jen současně se stavebním povolením, pokud se nejedná o vodní dílo již existující nebo povolené; v případě vydávání povolení k nakládání s vodami současně s povolením k provedení vodního díla se výroky těchto povolení vzájemně podmiňují,
- zakotvuje se, že vodoprávní úřad na žádost oprávněné osoby prodlouží povolení k nakládání s vodami pro využívání jejich energetického potenciálu o dobu stanovenou ve stávajícím povolení, pokud nebyla oprávněnému pravomocně uložena sankce za opakované porušení zákona,
- zavádí institut zrušení vodního díla,
- zavádí kompetenci vodoprávního úřadu nařídít zastavení prací na stavbě nebo odstranění stavby provedené nebo prováděné mimořádným postupem podle stavebního zákona z příkazu příslušného povodňového orgánu,
- zpřesňuje obsah vodoprávní evidence, do níž mají být vedle rozhodnutí zahrnuta i opatření obecné povahy, závazná stanoviska, souhlasy a podaná ohlášení, k nimž byl dán souhlas podle vodního zákona a též části rozhodnutí, které podle zákona o integrované prevenci nahradily rozhodnutí vydávaná podle vodního zákona,
- dosavadní ochranná pásma vodních zdrojů doplňuje o institut ochranného pásma zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody a ochranného pásma zdrojů pramenité vody; nově se ochranná pásma vodních zdrojů stanoví opatřením obecné povahy,
- zpřesňuje problematiku minimálního zůstatkového průtoku; stanoví se, že minimální zůstatkový průtok stanoví vodoprávní úřad v povolení k nakládání s vodami, přičemž se zároveň zakotvuje povinnost vodoprávního úřadu stanovit v tomto rozhodnutí místo a způsob měření minimálního zůstatkového průtoku a četnost předkládání výsledků měření vodoprávnímu úřadu; způsob a kritéria stanovení minimálního zůstatkového průtoku budou upravena nařízením vlády,
- postup a rozhodování vodoprávních úřadů při mimořádných opatřeních oproti dosavadní právní úpravě podřizuje správnímu řádu,
- zavádí institut pořádkové pokuty, kterou lze uložit až do výše 200 000 Kč osobám, které neumožní vodoprávnímu úřadům či České inspekci životního prostředí při výkonu vodoprávního dozoru provádění příslušných kontrolních činností podle § 114; pokutu

Lze ukládat i opakovaně, úhrn takto uložených pokut však nesmí překročit částku 2 000 000 Kč,

- stanoví, že v případě ústního jednání ve vodoprávním řízení, vodoprávní úřad musí upozornit účastníky řízení a dotčené orgány, a to nejméně 10 dnů před ústním jednáním, na to, že závazná stanoviska, námitky a důkazy mohou uplatnit nejpozději při ústním jednání a že jinak k nim nebude přihlédnuto. V případě, že vodoprávní úřad upustí od ústního jednání, je povinen učít lhůtu, která nesmí být kratší než 10 dnů, do kdy mohou dotčené orgány uplatnit závazná stanoviska a účastníci řízení své námitky či důkazy. V jednoduchých věcech, zejména lze-li rozhodnout na podkladě dokladů předložených účastníky vodoprávního řízení, má vodoprávní úřad povinnost rozhodnout bezodkladně; v těchto případech se ve správním řízení nepoužijí ustanovení § 36 a 47 správního řádu a půjde-li o řízení z moci úřední, rozhodnutí vodoprávního úřadu může být prvním úkonem v řízení,
- pro případy, pokud se po právní moci rozhodnutí o opatření k nápravě nedostatků zjištěných při vodoprávním dozoru vyskytnou nové rozhodné skutečnosti, stanoví, že lze vydat nové rozhodnutí o opatření k nápravě,
- pro některé neodkladné případy aplikace institutu opatření obecné povahy v oblasti vod zavádí odchylky od obecné úpravy tohoto institutu stanovené správním řádem,
- stanoví, že v řízení v pochybnostech rozhoduje vodoprávní úřad z moci úřední,
- krajským úřadům se stanoví kompetence povolovat nakládání s vodami za účelem chovu ryb nebo vodní drůbeže, popř. jiných vodních živočichů; v povolení musí vodoprávní úřad stanovit podmínky pro použití závadných látek ke krmení ryb a k úpravě povrchových vod na nádržích určených pro chov ryb; povolení, kde se stanoví podmínky pro použití nebezpečných a zvláště nebezpečných látek, nesmí být vydáno na dobu delší než 4 roky,
- vlastníkům vodních děl ukládá povinnost neprodleně oznamovat vodoprávnímu úřadu změny, které mají vliv na obsah manipulačního řádu,
- dle dosavadní úpravy občanské sdružení, jehož cílem je podle jeho stanov ochrana životního prostředí, má právo být informováno o zahajovaných správních řízeních vedených podle vodního zákona, a to pokud o takové informace vodoprávní úřad požádá a žádost co do předmětu a místa řízení specifikuje. Novela stanoví, že uvedená žádost platí jen 1 rok ode dne jejího podání a lze ji podávat opakovaně. Zároveň se nově stanoví, že dnem sdělení informace o zahájení řízení vedeného podle vodního zákona občanskému sdružení se rozumí den doručení jejího písemného vyhotovení nebo první den jejího zveřejnění na úřední desce správního orgánu a současně způsobem umožňujícím dálkový přístup,

Další změny v oblasti vodovodů a kanalizací, ochraně vod, správy vodních toků a vodních děl

Kromě již zmíněných úprav vyplývajících ze snižování administrativní zátěže lze zmínit tyto změny:

- posílení významu zásobování obyvatelstva pitnou vodou; zde v rámci pozměňovacích návrhů reagoval zemědělský výbor a výbor pro životní prostředí na požadavek vodárenských společností a Svazu měst a obcí na posílení významu zásobování obyvatelstva pitnou vodou jednak doplněním účelu zákona a založením dalšího důvodu regulace povolení k nakládání s vodami, aby byly rezervovány potřebné povrchové a pozemní vodní zdroje a dále úpravou zajištění dodávky vody v mimořádných situacích s legalizací odběrů vody z vodních zdrojů, aby nebyly

považovány za nedovolené odběry a nebyly pod sankcemi, např. při závažných závadách na vodním zdroji, při distribuci vody ve vodovodní síti nebo při mimořádných odběrech vody ze sítě složkami integrovaného záchranného systému,

- zpřesnění definice odpadních vod, kdy by nově neměly být vodami odpadními srážkové vody z dešťových oddělovačů, pokud oddělovač splní podmínky nastavené ve vodoprávním rozhodnutí, a dále srážkové vody z pozemních komunikací v případě řešení znečištění technickými opatřeními, a dále zavedení možnosti rozhodování v pochybnostech,
- zpřesnění a doplnění úpravy v oblasti ochrany jakosti vod, pokud jde o závadné látky a o povinnosti při havárii,
- zavedení definice nejlepších dostupných technologií v oblasti zneškodňování odpadních vod přímo do zákona namísto stávající úpravy v nařízení vlády,
- řešení zneškodňování odpadních vod na hůře přístupných místech, kdy se navrhuje rozšíření možnosti vypouštění vyčištěných odpadních vod do vod podzemních o jednotlivé stavby pro bydlení a jednotlivé stavby poskytující služby, u kterých vznikají odpadní vody převážně jako produkt lidského metabolismu a činností v domácnostech,
- úprava problematiky závadných látek se doplňuje o ustanovení, dle něž v případě skladování hnojiv a výluhů z objemných krmiv v nadzemních nádržích umístěných v záchytných vanách o objemu větším než je objem největší nádrže v nich umístěné se opakovaná zkouška těsnosti nepožaduje,
- rozšíření možnosti odečtu vstupního znečištění, kdy se tato možnost navrhuje i pro ty, kteří nejsou zároveň odběratelem a znečišťovatelem; tato úprava byla přijata pozměňovacím návrhem v Poslanecké sněmovně; dosavadní kompetence Ministerstva životního prostředí (§ 91 odst. 3) prováděcím právním předpisem stanovit bližší vymezení zdroje znečišťování, postup pro určování znečištění obsaženého v odpadních vodách, provádění odečtu množství znečištění, atd. se přenáší na vládu,
- v příloze č. 1 k zákonu mezi zvláště nebezpečné látky doplňuje látky nebo produkty, u kterých byly prokázány karcinogenní nebo mutagenní vlastnosti, které mohou ovlivnit produkci steroidů, štítnou žlázu, rozmnožování nebo jiné endokrinní funkce ve vodním prostředí nebo zprostředkovaně přes vodní prostředí, a mezi nebezpečné látky doplňuje sedimentované tuhé látky, které mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod,
- nutnost zajištění řešení nakládání se srážkovými vodami ze staveb v souladu se stavebním zákonem (§ 20 odst. 5 písm. c) vyhlášky ke stavebnímu zákonu č. 501/2006 Sb.) již ve stavebním řízení, v opačném případě nesmí stavební úřad vydat stavební povolení,
- zavádí do zákona definici „přirozeného koryta vodního toku“; zároveň se zakotvuje povinnost vlastníků pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků a vlastníků pozemků sousedících s koryty vodních toků, strpět na svém pozemku přirozené koryto vodního toku,
- nově se umožňuje pověřit správou drobných vodních toků též státní podniky. Bude-li nově určen správcem drobného vodního toku státní podnik nebo organizační složka státu, přechází na takového správce automaticky „právo hospodaření“ k příslušným nemovitostem souvisejícím s drobným vodním tokem, pokud jsou tyto nemovitosti ve vlastnictví státu,

- upřesňuje a doplňuje úpravu vymežující, která zařízení se podle vodního zákona nepovažují za vodní dílo,
- zavádí do zákona pojem „program technickobezpečnostního dohledu“; tento program bude zpracováván odborně způsobilou osobou pověřenou Ministerstvem zemědělství,
- zavádí definici pojmu vodohospodářské úpravy a stanoví se, že provedení takových úprav podléhá ohlášení vodoprávnímu úřadu.

Přestože novela neřeší zásadní úpravu ekonomických nástrojů ve valorizaci stávajících poplatků ani zavedení nových, zavádí dílčí úpravy:

- nově definuje vodní zdroj podzemní vody pro účely poplatků, zakotvuje, že odběratel není povinen podávat poplatkové hlášení ohledně poplatku za odebrané množství podzemní vody, pokud nepodléhá zpoplatnění podle § 88 odst. 2 a též v případě, že od posledního jím podaného poplatkového hlášení nedošlo ke změně povolení k odběru podzemní vody, na jehož základě bylo první poplatkové hlášení podáno, a dále stanoví, že výše záloh a výše čtvrtletních nebo měsíčních splátek stanovená zálohovým výměrem pro uvedený poplatek platí až do doby jejich změny novým zálohovým výměrem. Dosavadní 30 denní lhůta, ve které má Česká inspekce životního prostředí po obdržení poplatkového přiznání povinnost odběrateli a celnímu úřadu místně příslušnému podle sídla nebo bydliště odběratele doručit poplatkový výměr ohledně poplatku za odebrané množství podzemní vody, se prodlužuje na 60 dnů,
- stanoví, kdy Česká inspekce životního prostředí při rozhodování o žádosti znečišťovatele o odklad placení poplatků podle § 96 nemůže znečišťovateli povolit odklad placení poplatků. Pro případ, pokud Česká inspekce životního prostředí na žádost znečišťovatele rozhodnutím promine znečišťovateli příslušnou část poplatků podle § 97 odst. 1, se této inspekci přiznává kompetence prominutou část poplatků v rozhodnutí označit za dotaci,
- nově vymezuje povinnost platit poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních a jeho výši,
- nově vedle dosud zpoplatněných odběrů povrchové vody z vodních toků zpoplatňuje i odběry z ostatních povrchových vod a nedovolené odběry a zavádí též povinnost uhrazovat platbu za odběr povrchové vody pro subjekty, které odebírají povrchovou vodu prostřednictvím zařízení jiného oprávněného, který nemá povinnost platit za odběry povrchové vody dle § 101 odst. 4,
- stanoví, že stát může poskytnout finanční prostředky k úhradě výdajů na opatření ve veřejném zájmu pro vsakování, zadržování a odvádění srážkových vod.

Změny v oblasti ochrany před povodněmi

Kromě již zmíněné transpozice povodňové směrnice 2007/60/ES novela vodního zákona:

- zpřesňuje definice stupňů povodňové aktivity,
- dosavadní jednoměsíční lhůta po ukončení povodně, ve které mají příslušné povodňové orgány povinnost zpracovat zprávu o povodni, se prodlužuje na 3 měsíce; zprávy o povodni, které jsou dosud předávány k využití vyššímu povodňovému orgánu, budou též předávány k evidenci správci povodí,
- řeší situaci, kdy dochází k souběhu činností dvou povodňových komisí, a to obce a obce s rozšířenou působností, jejichž předsedou je shodný starosta obce; pro takový

případ se stanoví, že starosta pověřuje řízením povodňové komise obce jiného člena komise,

- zrušuje ustanovení zákona, podle kterého dosud povodňové orgány obcí s rozšířenou působností mohou v případě nebezpečí z prodlení vyžadovat výpomoc ozbrojených sil ČR nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech,
- stanoví, že za zajištění zákonem požadované ochrany plavidel v době povodně odpovídá vlastník pozemku nebo stavby v záplavovém území pouze v případě, že je vlastníkem nebo provozovatelem přístavu; dle dosavadní úpravy mají povinnost zajišťovat ochranu všichni vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území,

Nová úprava sankcí

Na základě požadavku Ministerstva vnitra byla kompletně přepracována Hlava XII upravující správní delikty, a to podle metodiky pro úpravu správního trestání. Nově byly do vodního zákona zavedeny skutkové podstaty přestupků, které vycházejí ze stávajících skutkových podstat uvedených v § 116 vodního zákona. Byly vypuštěny některé sankce za porušení povinností buď proklamativních, nebo nevymahatelných. Rozvržení pokut vycházelo rovněž ze stávajících sankcí, v některých případech byly pokuty vhodně s ohledem na praxi upraveny.

Současně byl novelizován také přestupkový zákon č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to zrušením § 34 Přestupky na úseku vodního hospodářství.

Promítnutí novely vodního zákona do prováděcích předpisů

Novela vodního zákona se promítá do 17 prováděcích předpisů, z nichž bude 9 novelizováno, 3 předpisy vzniknou nově jako náhrada stávajících a 5 předpisů bude připraveno podle nových zmocnění v zákoně. Některé budou k dispozici k datu účinnosti zákona (1. srpna 2010) a další v průběhu 2. pololetí 2010. Příprava nařízení vlády, kterým se stanoví způsob a kriteria stanovení minimálního zůstatkového průtoku podle § 36 odst. 3, si vyžádá další dobu (předpoklad přijetí v průběhu roku 2012). Výčet jednotlivých prováděcích předpisů, odkaz na zmocňující ustanovení příslušných paragrafů vodního zákona a odpovědnost za přípravu udává následující přehled.

<i>Prováděcí předpis</i>	<i>Podle § VZ</i>	<i>Předkládá</i>
Vyhláška o měření množství vody a vodní bilanci (nahrazení vyhlášek č. 20/2002 Sb. a č. 431/2001 Sb.)	§ 10 odst. 3, § 22 odst. 1 a 2	MZe ve spolupráci s MŽP a po projednání s MZd
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci ve znění vyhlášky č. 619/2004 Sb., vyhlášky č. 7/2007 Sb., a vyhlášky č. 40/2008 Sb.	§ 19 odst. 2	MZe ve spolupráci s MŽP
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 391/2004 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy	§ 21 odst. 2	MZe ve spolupráci s MŽP
Vyhláška o vodních útvech, způsobu hodnocení jejich stavu a potenciálu silně ovlivněných a umělých vodních útvarů, náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu vod	§ 21 odst. 3	MŽP v dohodě s MZe

<i>Prováděcí předpis</i>	<i>Podle § VZ</i>	<i>Předkládá</i>
Vyhláška o vymezení mezinárodních oblastí povodí na území České republiky a jednotlivých dílčích povodích (náhrada vyhlášky č. 292/2002 Sb., o oblastech povodí, ve znění vyhl. 390/2004 Sb.)	§ 24 odst. 9	MZe
Vyhláška o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik (nahrazení vyhlášky č. 142/2002 Sb. a nová část)	§ 25 odst. 2	MZe a MŽP
Nařízení vlády, kterým se stanoví způsob a kritéria stanovení minimálního zůstatkového průtoku	§ 36 odst. 3	MŽP
Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 61/2003 Sb. o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech	§ 38 odst. 5 a 8, § 39 odst. 3	MŽP
Nařízení vlády o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění podzemních vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních	§ 38 odst. 8	MŽP
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků	§ 39 odst. 8	MŽP
Vyhláška k rybničnímu hospodaření a kategorizaci rybníků	§ 39 odst. 8	MŽP a MZe
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků ve znění vyhlášky č. 333/2003 Sb., a vyhlášky č. 267/2005 Sb.	§ 47 odst. 3	MZe
Vyhláška, kterou se stanoví veřejné přístavy, ve kterých se rozrušují ledové celiny	§ 47 odst. 4 písm. b)	MZe v dohodě s MD
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 471/2001 Sb., o technickobezpečnostním dohledu nad vodními díly	§ 61 odst. 3	MZe
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území	§ 66 odst. 3	MŽP
Nařízení vlády ke sledování, měření a evidenci znečištění odpadních vod (nahrazení vyhlášky č. 293/2002 Sb.)	§ 91 odst. 3	MŽP
Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu ve znění vyhlášky č. 195/2003 Sb., vyhl. č. 620/2004 Sb. a vyhl. č. 40/2008 Sb.	§ 115 odst. 2	MZe ve spolupráci s MŽP

Závěr

V současné době běží období přizpůsobení se (tzv. legisvakanční lhůta) nové úpravě vodního práva od 1. srpna 2010. Předpokládáme, že proběhne řada seminářů k novele vodního zákona a pro případy obtíží s jeho aplikací je připravena výkladová komise pro vodní zákon na Ministerstvu zemědělství k vysvětlení či stanoviskům. Zároveň upozorňujeme, že zákon v čl. III. zmocňuje předsedu vlády vyhlásit ve Sbírce zákonů úplné znění vodního zákona; podle Legislativních pravidel vlády předložíme jako předkladatel zákona do 30 dnů od účinnosti zákona (tj. do 31. srpna) úplné znění předsedovi Legislativní rady vlády a po podpisu

předsedou vlády bude úplné znění vodního zákona předáno do redakce Sbírky zákonů k uveřejnění, což lze očekávat v průběhu září 2010.

Do té doby bude k dispozici pracovní znění platného znění vodního zákona s vyznačením změn zákonem č. 150/2010 Sb. a vybranými ustanoveními novel v tomto článku Připravovaná legislativa.